

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia.

Suomen hallitusmuodon mukaan kuuluu tasavallan presidentille myös puolustusvoimain ylin päällikkyyks, jonka hän sodan aikana voi toiselle luovuttaa; niin onkin tapahtunut. Vaikeissa ja vakavissa valtiollisissa olosuhteissamme on kuitenkin soittautunut toivottavaksi keskittää ylin oimienpanovalta sekä sotilas- että siviilivallinnon alalla samalle henkilölle. Tässä rakauksessa on Tasavallan Presidentti ilmoittanut luopuneensa toimestaan. Presidentin päätökseen on vaikuttanut myös se, että hänen terveytensä monivuotisen raskaan vastuun ja työtaakan johdosta on käynyt horjuvaksi.

Tasavallan presidentin toimi on siten outunut avoimeksi. Hallituksen mielestä ei nykyisessä uhanalaisessa tilanteessa presidentin vaalia voida toimittaa Suomen hallitusmuodossa säädetyssä järjestyksessä. Tämän vuoksi olisi tasavallan presidentin äällä kertaa määrättävä välittömästi lailla, jolla siis ilman vaalia. Sellaiseen järjestelyyn voidaan epäilyksittä ryhtyä, kun tasavallan presidentiksi on saatavissa Suomen marsalkka, vapaaherra Mannerheim, joka nauttii maassamme jakamatonta kunnioitusta sekä ehdotonta luottamusta ja on aikaisemminkin maamme kohtalonhetkinä toiminut valtion päämiehenä, ollessaan valtionhoitajana. Harkitessaan mahdollisuuksia asian

järjestämiseksi maan etua parhaiten vastaavalla tavalla Hallitus on nimittäin tiedustellut Suomen marsalkalta, ottasiko hän vastaan tasavallan presidentin tehtävät ja saanut tietää, että Suomen marsalkka on valmis Hallituksen ja Eduskunnan toivomuksesta asettumaan maansa käytettäväksi.

On luonnollista, että kun mainituin tavoin lailla määrätyn tasavallan presidentin toimikausi päättyy tai hän luopuu presidentin toimestaan tahi tulee pysyvästi estyneeksi, uusi presidentti on valittava Suomen hallitusmuodossa säädetyssä järjestyksessä. Tästä on kuitenkin ehdotettu lakiin otettu myös nimenomainen säännös.

Ottaen huomioon Suomen marsalkan suuren vastuun puolustusvoimien ylipäällikön tehtävien välittömästä hoitamisesta, olisi saatettava mahdolliseksi keventää hänen työtaakkaansa varaamalla hänelle oikeus siirtää eräät presidentin tehtävät pääministerille.

Asian luonnosta johtuu, että ehdotettu laki, joka on säädettävä siinä järjestyksessä kuin perustuslaista on sanottu, olisi käsiteltävä kiireellisenä.

Sen mukaisesti, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Tasavallan Presidentin luovuttua toimestaan määrätään, poikkeamalla siitä mitä Suomen hallitusmuodossa ja muissa laeissa

on säädetty tasavallan presidentin valitsemisesta, hänen jälkeensä uusi presidentti ilman vaalia välittömästi tässä laissa.

2 §.

Tasavallan presidentin toimi uskotaan Suomen marsalkka, vapaaherra Carl Gustaf Emil Mannerheimille, joka astuu toimeensa heti, kun tämä laki on tullut voimaan.

3 §.

Kun tasavallan presidentti Mannerheimin toimikausi päättyy tai hän muutoin luopuu presidentin toimestaan tahi tulee siitä pysyvästi estyneeksi, on uusi tasavallan presidentti valittava niin kuin Suomen hallitusmuodossa ja muissa laeissa siitä on säädetty.

4 §.

Tasavallan presidentti Mannerheimilla on oikeus joko kokonaan tai osittain siirtää pääministerille ne tehtävänsä, jotka koskivat asetusten antamista, armahdusvalla käyttämistä, erivapauden myöntämistä Suomen kansalaiseksi ottamista ja kansalaisuudesta vapauttamista sekä virkanimityksiä ja virasta vapauttamista.

Pääministerille 1 momentin nojalla siirretyt asiat käsitellään samassa järjestyksessä kuin tasavallan presidentille kuuluvien asiain käsittelystä on säädetty.

Helsingissä 1 päivänä elokuuta 1944.

Tasavallan Presidentin tehtävien hoitajana

Pääministeri EDWIN LINKOMIES.

Oikeusministeri *Oskari Lehtonen.*

**Perustuslakivaliokunnan mietintö
N:o 52 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan
presidentin määräämisestä ilman vaalia.**

Eduskunta on pöytäkirjanottein elokuun 1 päivältä 1944 perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi lähettänyt hallituksen ylempänä mainitun esityksen n:o 55. Tämän johdosta valiokunta esittää seuraavaa.

Tasavallan presidentin toimen tultua avoimeksi ei presidentin valitseminen Suomen valtiosäännön edellyttämällä tavalla ole nykyisenä ajankohtana mahdollista, vaan on presidentti määrättävä välittömästi lailla. Niinkuin hallituksen esityksen perusteluissa on lausuttu, vastaa parhaiten valtakunnan etua, että tasavallan presidentin toimi alkavaksi uudeksi toimikaudeksi, jonka on katsottava päättyvän maaliskuun 1 päivänä kuudentena vuonna lain voimaantulosta lukien, ja muutoinkin esityk-

Helsingissä elokuun 1 päivänä 1944.

Asian käsittelyyn ovat valiokunnassa otaneet osaa puheenjohtaja Hackzell, varapuheenjohtaja Lumme ja jäsenet von Born, Estlander, Kallia, Kilpi, Kuusela, Leino-

seen sisältyvän lakiehdotuksen osoittamalla tavalla uskotaan Suomen marsalkka, vapaaherra Carl Gustaf Emil Mannerheimille, joka on siihen suostunut. Perustuslakivaliokunta on sen vuoksi päättänyt yhtyä puoltamaan lakiehdotusta ja näin ollen kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

nen, Lonkainen, Möttönen, U. Raatikainen, Takala ja Toivonen sekä varajäsenet Kivisalo, Koivisto ja Tuominen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 71 hallituksen esityksen johdosta laiksi tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 52 esitettyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 1 päivänä elokuuta 1944.

Samalla suuri valiokuntakin ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

**Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen
laiksi tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia.**

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 55 laiksi tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 52.

Eduskunta huomauttaa, että tasavallan

presidentin toimikauden on katsottava päättyvän maaliskuun 1 päivänä kuudentena vuonna lain voimaantulosta lukien.

Eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

tasavallan presidentin määräämisestä ilman vaalia.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Tasavallan Presidentin luovuttua toimestaan määrätään, poikkeamalla siitä, mitä Suomen hallitusmuodossa ja muissa laeissa on säädetty tasavallan presidentin valitsemisesta, hänen jälkeensä uusi presidentti ilman vaalia välittömästi tässä laissa.

2 §.

Tasavallan presidentin toimi uskotaan Suomen marsalkka, vapaaherra Carl Gustaf Emil Mannerheimille, joka astuu toimeensa heti, kun tämä laki on tullut voimaan.

3 §.

Kun tasavallan presidentti Mannerheimin toimikausi päättyy tai hän muutoin luopuu presidentin toimestaan tahi tulee siitä

pysyvästi estyneeksi, on uusi tasavallan presidentti valittava, niinkuin Suomen hallitusmuodossa ja muissa laeissa siitä on säädetty.

4 §.

Tasavallan presidentti Mannerheimilla on oikeus joko kokonaan tai osittain siirtää pääministerille ne tehtävänsä, jotka koskevat asetusten antamista, armahdusvallan käyttämistä, erivapauden myöntämistä, Suomen kansalaiseksi ottamista ja kansalaisuudesta vapauttamista sekä virkaan nimittämistä ja virasta vapauttamista.

Pääministerille 1 momentin nojalla siirretyt asiat käsitellään samassa järjestyksessä, kuin tasavallan presidentille kuuluvien asiain käsittelystä on säädetty.

Helsingissä 4 päivänä elokuuta 1944.
